

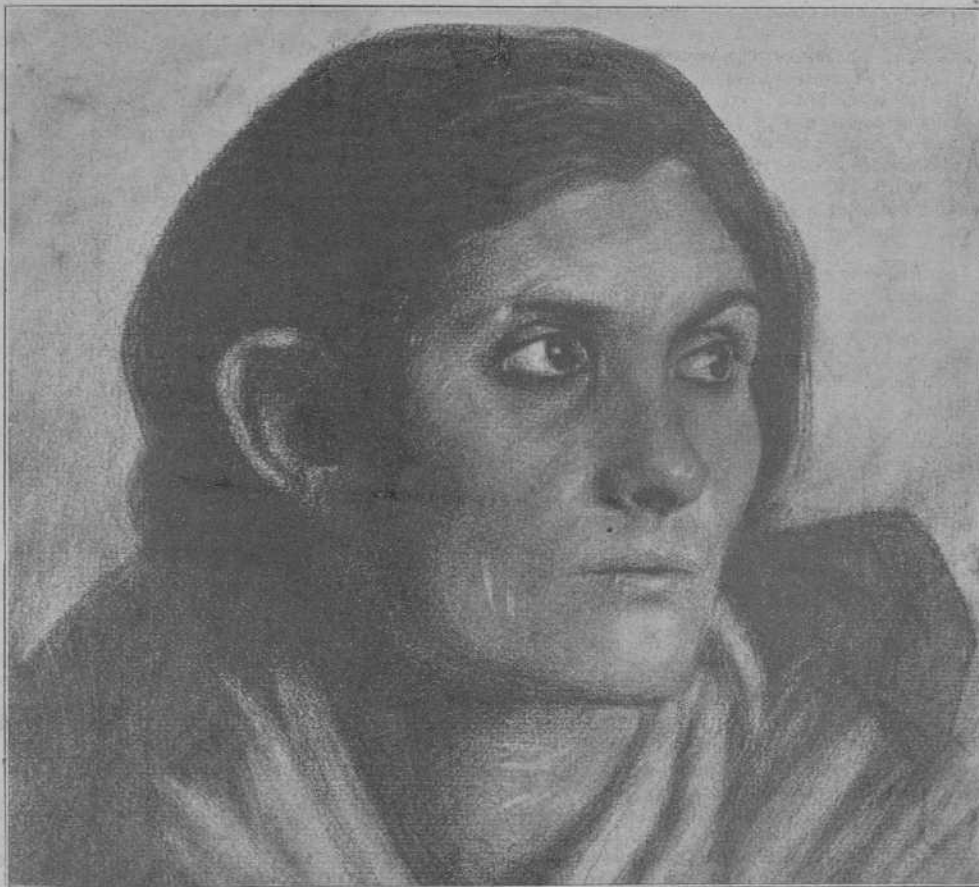
LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

Dibuix de F. Sardá

—Si la gana 'ns treu del poble y aquí no 'ns deixan demanar caritat, á veure ¿qué hem de fer els pobres?

Domingo Nesto

CRONICA

En alguns periódichs s'ha posat a discussió un tema vell que serà sempre de actualitat: el *Teatro catalá*. Tothom sab com va naixer, ningú ignora com ha viscut, y no hi ha qui no veji y lamenti son actual estat de crisis casi casi sense remey si 'ls qu' estiman a Catalunya, en tot alló que la nostra terra té de característich no 's deixen a donarli vida.

Nasqué 'l *Teatro catalá* expontáneament, rialler y enjogassat en un temps en que Barcelona gastava més bon humor que avuy, y desde sas primeras manifestacions conquistá a un públich numerosíssim que alborotava 'l teatro ab sas francas rialladas. Tingué desde sos primers días actors també de generació expontánea, que sense haver passat per cap Conservatori, abían apropiarse 'ls tipos de aquellas produccions ab una genial facilitat.

Gradualment els autors anaren tocant diversos gèneros: de las joguinas y parodias passaren a la comedia de costums, al melodrama, al drama, a la tragedia; y fins als nostres días no hi ha hagut gèneros teatral que no s'haja ensejat ab més ó menos fortuna, despreocupadament y sense subjecció a cap sistema, perque teatro sistematizat, teatro mort. L'amanerament es una malaltia mortal.

Cert que 'l *Teatro catalá*, al desenrotllarse, s'ha apoyat casi sempre en influencias extranyas: en son principi rebía las del Teatro castellá; posteriorment sufrí las del francés y avuy día procura a voltas conformarse a las modalitats modernistas, influhint a la vegada en el Teatro castellá que avants li serví de modelo únich. En aquest concepte se diria que procura tornarli 'ls favors rebuts.

Pero 'l Teatro castellá no 's contenta ab aquesta influencia purament literaria. No 'n té prou ab traduhir y posar en escena las obras millors y més celebradas dels autors catalans: de un quant temps ensá, quan veu un actor catalá que val, ens el pren, se 'l fa seu, se 'l emporta y nosaltres el deixém marxar, sense ni menos cuydarnos de disputarli la presa.

Precisa confessarho per dolorós que signi: en materia d'art teatral y de algunas otras arts, som més pobres nosaltres que 'ls castellans... Y sino més pobres, més avaros. Aquesta es la veritat pura. La crisis que atraveses 'l *Teatro catalá* es una miserable crisis de *xavets*.

¿Cóm si no per aquesta avaricia ó per un culpable descuyt s'explica que després de més de quaranta anys que conta d'existencia el *Teatro catalá*, havent produhit milers d'obras, y d'ellas algunas de mérit verdader, no tingui encare casa propia, com la té 'l Teatro de tots els païssos amants de sa cultura, y 's vegi albergat en un teatret de últim ordre y a mercé de una empresa indocta y essencialment explotadora?

Haventhi tante elements: autors y actors y fins públich ¿cóm no hi ha hagut encare una individualitat, y a falta d'ella una colectivitat, y en deficiencia de aquesta una corporació oficial qualsevol que prengues pel seu compte proporcionar al *Teatro catalá* una existencia digna ó sisquera decorosa?

En aquest abandono radica essencialment l'actual estat de miseria y de postració del *Teatro catalá*.

Anys enrera, per allá 'l 85, si no m'es infidel la memoria, en vista de que a *Romea* predominava un exclussivisme irritant, alguns autors tractaren d'

emanciparse y anaren a fer foch nou en el *Teatro de Novetats*, passant al any següent al de *Catalunya*, avuy *Eldorado*. S'estrenaren obras que obtingueren éxits ruidosos... y no obstant l'empresa fracassá, per falta de apoyo, y també ¿per qué no confessarho? a causa de certas mesquinas rivalitats que may faltan desgraciadament entre la gent de teatro. L'la vors era l'ocasió de qu'elements que no fossen autors ni actors, sino amants desinteressats de la institució haguessen prestat a l'emancipadora tentativa 'l concurs dels esforços, l'impuls dels seus recursos. Recordo que foren buscats y no se 'ls trobá en lloch: ó no existían ó 's mostraren sorts y empedernits. Resultat: qu' en lloch de una miseria, ne tingueren duas. Conseqüencia: que a tot autor, en lo successiu, no li quedá més remey si volgué veure posadas las sevas obras, que sucumbir a la societat en comandita explotadora del teatret del carrer del Hospital, que té tan de artístich com jo de moro.

Y allí s'ha quedat el *Teatro catalá*, servint d'etiqueta a un negoci mesquí, encongít y sense horizons. Y allí s'está morint de agotament. Els autors se causan de treballar, quan no 's retiran víctimes de desconsideracions inmerescudas, y els actors que valen alguna cosa 's deixan contractar per la primera empresa castellana que 'ls ofereix un augment de sou...

Y 'ls reivindicadors de la personalitat de Catalunya, 'ls que colocan l'amor a la terra que 'ns ha vist naixer, per damunt de tots els altres amors, els que no reparablen en calificar de descastat a tot compatriota per bon catalá que sigui, que no participi de sas caborias polítiques, deixan que 's consumi l'obra de la decadencia, la mort y l'envernement de la escena catalana.

***

En el periódich que serveix de pendó als companys de causa s'han publicat recenment uns articles a propòsit del *Teatro catalá*, parlant del perill castellá concentrat en un cert plan maquiavélich dels autors y de las empresas castellanas que té per objecte anorrearlo y indicant com a únich medi salvador l'aixecament de una *Senyera*, a estil del *Orfó catalá*... Ab aixó y ab denigrar l'obra immortal de n Clavé, creu l'autor de aquells articles haver trobat l'únich remey als maís que afligeixen a la escena catalana.

Si difícil se fa creure en l'existencia de una conjura castellana, resulta encare més contraproduhent el sistema curatiu que preconisa.

Perque aixó de las conjuras sols existeix en la ment extraviada dels que veient perills per tot arreu, no saben descubrir els qu' existeixen realment a casa nostra, dimanants del nostre especial modo de ser. Si aquí 'ls autors no poden viure del fruyt honrat de la seva ploma ¿qué té d'extrany que com en Guimerá, concedeixin a la escena castellana las primicias de las sevas obras? Si aquí 'ls actors percibeixen uns sous que a penas els bastan pera subsistir modestament ¿cóm reprotxarlos que suscriguin las contractas ventatjoses que 'ls brindan las empresas de Madrid?

Aquí radica 'l perill y no a Castella. Els castellans, atenintse a las lleys de l'oferta y la demanda que regulan el mercat, venen a provehirse de actors a Catalunya, senzillament perque aquí 'ls troban bons y baratos y en sa conseqüencia assequibles als medis de que disposan, molt superiors als de las empresas catalanas.

Y no 's parli de gloria, ni de patriotisme. La gloria sense pá es molt trista. El patriotisme unilateral es molt amarch.

Siguin patriotas els que no reparablen en gastar su-

MENEGILDAS SUBLEVADAS

Mariano Foix
1944

—Noy, t' has tallat de mitj á mitj. Ja no 'n fem cas dels soldats de caball. Ara ja no 'ns contentém sinó ab senyorets d' automóvil.

LA FORSA DE LA IMAGINACIO

Un cubell, unas carbassas,
un salvavidas flamant,

y al home li fa l'efecte
que 's troba al mitj del mar gran.

mas importants en un moviment polítich d' equívocas tendencias, y en cambi nusan els cordons de la bossa sempre que se 'ls parla de realzar y protegir las empresas de pública cultura, y únicament llavors tindrán algún dret á exigir patriotisme als escriptors y als artistas.

Mentres no ho fassin aixís, mentres encatarinats ab sas caborias políticas, deixin de recó las grans manifestacions del art, de tal manera que pels que las cultivan sigui Catalunya una terra inhospitalaria, ja podrán alsar tantas *senyeras* com vulguin y cantar els *Segadors* fins á desganyitarse... la Catalunya rica y plena de la cansó, podrá ser molt rica en bens materials; en cambi será *buyda*, horriblement *buyda* en els goigs y delectacions del esperit. En aquest punt, vensuda per Castella, qu' es tot lo que 's pot dir.

P. DEL O.

En part, m' alegro molt; jo que 'm moría pel teu amor, indigne de mon ánima, un jorn, á ton capritxo, ab despreci y desdeny vares pagarme.

Avuy ja tens ten cástich, ta deshonra, fins l' ayre va cridant arreu hont passa, y ara sí que pots ben dir lo que ans me deyas: que 't darías vergonya de mirarme.

¡Ah! que quan ho recordo, y 't veig que prop meu passas ab el cap tan altíu, com si volguessis encare desafiarme, per forza haig d' abaixar la meva vista com si jo fos culpable...

Es que sento en mon rostre la vergonya que á tú fa temps te falta. ¡Malehida mil voltas siga l' hora qu' en tú vareig fixarme!

SAMUEL GRAN É IRURUETA

JUST CÁSTICH

No vull, no vull, —me deys,— aixó no es estimarme: may més aixecaría davant de ta mirada, ma mirada.

Ja no 't podría veure. Aquell carinyo que 'm juras cada día mil vegadas, creuria qu' es fletici; que sols era com espurna que 'l vent lleugera enlayra.

Aixó 'm deyas plorant un jorn al vespre, qu' en ta boqueta d' ángel volfa jo besar, boig pel carinyo que 'm corsecava, ingrata.

Després... varem renyir no sé perquè Perqué no m' estimavas. Poch temps després d' aixó, ja varem dirme qu' era ton cor d' un altre; y com música trista que penetra al pit de qui no obstant t' estima encara, han anat arribant als meus oïdes, novas de tú que 'm matan.

DEL NATURAL

Una plassa del Barcelona antich. Molta pols, molta bruticia, sol, moscas; la copia exacta d' un arrabal rifenyo.

L' observador s' atura.
¿Qué ha vist?

Allá, parat al mitj de la plassa, hi ha un carretó; pero no un carretó qualsevol, sinó un d' aquests, com tants ne corren per aquí, dedicats á la venda ambulante de fruyta més ó menos averiada.

Aquell, á la quienta, explota una sola especialitat: no s' hi venhen més que peras: unas peras verdas, pansidas, que no 's descomponen porque la seva mateixa verdor las ajuda á conservar-se.

El carretó, com tots els d' aquest género, no es altra cosa que un gran caixó de poca alsada, assentat sobre las rodas. Una tira de fusta divideix el caixó en dos compartiments desiguals. En el més gran hi ha la mercancia, las miserables peras, arrenca-

das al arbre qui sab quants dies avans de que la seva madurés las fes comestibles. En el compartiment més petit s'hi veuen dos *objectes*: las balansas y una criatureta d'un any, pacíficament assentada.

Sa mare, la venedora, descansa inmòvil sobre un bras del carretó, esperant ab mussulmana indiferencia que 'ls compradors se presentin.

Els colors més confosos y repugnants serían necessaris pera pintar l'aspecte de la criatura que, com un petit reyeta en el seu trono, seu ab infantil descuyt entre las balansas y las peras.

L'observador s'horroritza contemplant aquells ullets que regalan no se sab qué, aquell nas destilant mochs, aquella boca bruta, babosa, níu potser de tota mena d'infeccions y dolencias...

Abandonat á sí mateix, el pobre infant allarga la mà fias á las peras que té allí prop, y n'agafa una.

La contempla un moment, l'aixeca y se la posa á la boca, á n'aquella boca plena de babas que sembla no haver sigut rentada de quinze días.

—¿Qué passarà ara aquí? —pensa l'observador, en la ignorancia de si la criatura está ó nó en el cas de poderse menjar la pera.

Lentament, la mare 's gira y clava la mirada en el seu fill.

—Deixa estar aixó!—li diu en tó natural.

Pero la criatura no la sent ó no se la escolta, y segueix babejant la pera.

—¡Deixa estar aixó, 't dich!

EL NOU UNIFORME DELS XANXES

Y veient que 'l menut no 'n fa cabal, li pren la fruyta y la tira á la pila.

Tot just la mare ha girat el cap, se repeteix ab matemática exactitut l'operació.

La criatura torna á agafar una pera, la primera que li ve á má, y altre cop torna á posársela á la boca, cubrintla ab una capa de saliva viscosa.

Segona girada de la venedora y segona reconvenció.

—¿Qué t'hi dit jo? ¡Deixa estar aixó desseguida!

Lo mateix que si parlés ab un sant de fusta.

—¡Te dich que deixis estar aixó!

Grapada de la mare, y á la pila altra vegada á fer companyia á las demés.

L'escena dura llarch rato. Si l'observador no 's cansa de contemplarla, tampoch se cansa la criatura d'acostarse peras á la boca y lleparlas, com tampoch sa mare de pèndrelas-hi y tornarias al compartiment gran del carretó.

L'una darrera l'altra, deu, quinze, vint peras, totes las que 'l pobre infantó té al seu alcans, reben las caricias de la seva boca y la capa de saliva que forçosament els correspon. Es alló un *vernissage* natural sense intervenció de pinzell.

De prompte passa un municipal y s'atura.

—¡Pueblo barcelonés, aquí me tienes! Contémplame y admírame.

AL GOVERN CIVIL: ACTE PRIMER

—¡Ojo, señores, que viene Fuentes!

—¡Ah!—pensa l'observador llansant un sospir:—
¡Ara 's deura acabar aquest espectacle! A veure qué li dirá.

Dirli, ja li diu alguna cosa, pero no es lo que l'observador esperava.

—¡Hola xatal! ¿Cómo va eso? ¿Se fa negocio?

—Tatlot, tatler!... Sembla que no hi ha gayres quartos.

—Cuando todos saquemos el gordo ya no lo dirás así. Vamos, adiós.—

Y se 'n va. Aixó es tot.

Plantat al mitj de la plassa, sense apartar la mirada del carretó, l'observador se fa creus de lo que acaba de veure y sentir.

—¿No indigna aixó?—murmura entre dents:—
¿No fa caure las alas del cor el pensar que tan repugnants quadros puguin exhibirse impunement en una ciutat com la nostra? Ves si ara aquest municipal no hauria d'haver acompanyat á tot aixó á l'

arcaldía pera que allí, ab la mostra á la vista, diguessin si es admisible aquesta barreja de criaturas babosas y peras malsanas!..

En aquell moment, en el just y precís moment en que l'infantó comensa á llepar la que deu fer vinticinch ó trenta, s'atura davant del carretó una senyora bastant ben vestida.

—¿A quant?—diu passejant tranquilament la mirada de las peras á la criatura que las porqueja y de la criatura que las porqueja á la dona que las ven.

La venedora li diu el preu, la compradora demana una rebaixa, discuteixen un minut... y l'tracte queda tancat.

Davant d'alló l'observador ja no pot més: gira 'ls ulls al cel, baixa tot seguit el cap y, continuant el seu interromput camí, 's posa á riure.

¿De qué riu?

¡Aneuho á saber!... Potsé 's riu d'aquest poble poch escrupulós que tot s'ho menja; potser d'aquesta autoritat dessidiosa que tot ho permet; potser de aquests graciosos diaris que arman un sacramental perque 'ls cobradores del tranvia, al arrencar el bitllet del talonari, el mullan devegadas ab una mica de saliva, y no s'enteran de que hi ha venedors ambulants de fruyta que venen al públich peras amanidas ab mochs, babas y tota classe de secrecions de criatura asquerosa.

A. MARCH

NOTA D' ESTIU

—¿Sabs qué diu el pare? Que si dura aquesta calor será molt fácil que 's vesteixi com aquella figura.

GUSPIRA

May estich sol: quan me deixan els amichs més abnegats pels quals vol dir sacrifici la veritable amistat, la soberana Poesia d'ulls de cel y roja fas ve á visitarme agradosa per, de passada donarm' glopadas dolssas y puras d'inspiració fecondant.

Espera que jo m'adormi; quan ja dormo, 'm deixa estar poch á poquet per no rompre el meu somni sossegat.

J. COSTA POMÉS

UNA VISITA AL ATENEU BARCELONÉS

Mentres passen els mesos de calor, no busquin sensacions, perque no convenen; podfan fer mal al estat moral y físich del individu, y Deu nos ens guard de una impresió torta ab aquesta temperatura senegaliana.

AL GOVERN CIVIL: ACTE SEGON

—Saludo á la reunió...
¿Que hi es el Governadó?

Tothom al arribar el Juny ó lo més tart el Juliol, arregla la maleta, pren un kilométrich, 's posa un quantes *Goyas* ó *Gabarrús* á la cartera y... ¡aixa, á correr móni! A veurer terras! Aixís ho ha fet un meu amic, y desitjant coneixer la nostra ciutat se 'n ha vingut aquí, á passar una quinzena.

Ahir 'l vaig trobar, passejant per la Rambla, ab son trajo blanch, sabatas blazcas, mitjons blanchs y un Panamá á la testa qu' es la admiració de tothom. Aficionat á las bellas llettras y á las de cambi y entusiasta bibliófil, vaig invitarlo á que visités el primer centro intelectual de Catalunya, l' *Ateneo Barcelonés*.

Acceptada la invitació, penetrarem en aquella escala petita y baixa de sostre.

—Escolta, 'm va dir, zaném al *Ateneo* ó á una *Fotografiat*

—Al *Ateneo*, vaig contestarli.

—¡Cóm que veig aixó!... Y m' ensenyá las vitrinas, del retratista del últim pis.

En aqueix instant unss donas que baixavan de la *Fotografia* sense mirar ahont posavan els peus, els plantaren sobre un dels del meu amic, embrutantli el nftit calsat. Per fi, entrarem á la patriarcal casa.

Lo primer que feu el foraster va esser llegir tot quant hi ha en el vestíbul, admiranse de veurer que l' actual president, Sr. Doménech y Montaner, siga aqueixa la quarta vegada que se 'l nombra.

—Será un talent, ¿eh?

—Crech que si gloriás diuen es la gloria més ilegítima de Catalunya. Pensa molt, parla poch y escriu menos.

—Pero ¿cóm no ha sigut president d' un lloch aixís en Rubió y Lluch, el Menéndez y Pelayo catalá, ó be en Carreras y Candi, l' historiador de la nostra Oatalunya?

—Jo 't diré, crech que aqueixa vegada l' han tornat á reelegir perque inauguri la casa nova.

Y deixant el vestíbul, passarem al *Saló de Cátedras*. Al veurel, va exclamar el meu amic:

—Magnífich, sever, regi; pero 'm recorda l' Acrópolis: alló es gran, sublim, pero está en runas y el vostre saló també. Oasi tots els mobles que teniu son molt tronats, aqueixa alfombra no es digna de una casa com la vostra, tots aquestos objectes delatan que heu anat á menos.

—No ho creguis, no hi hem anat: ab tot y deurer un cent mil dures, tindrém mobles nous quan estiguém á la casa nova. Ara...

—Y ¿per qué á n' aquestas figuras els hi haveu posat fullas? ¿Per qué haveu fet malbé una obra d' art?

—Tú ignoras que hi hagué una societat que 's dedicá á aqueixas mesquinesas, y fins una Junta d' *Ateneo*, composta casi sempre de artistas y escriptors, feu la barabassada de deixarse influhir per aquestos moralistas de última hora.

—¡Hipocresía pura!

—Veus, aquí hi ha el *saló de tresillo*, vaig dirli, ensenyantli lo que un jorn fou secretaría.

—¿Y aquí 's donan conferencias y aquí 's juga? 'm digué mon amic senyalant un y altre saló.

—Sí, no t' estranyi aixó. Els tresillistas son gent pacíf-

fica, may cridan, y fins jo alguna volta hi contemplat com alguns, cansats de *codillos* y *malas*, han passat al saló de cátedras pera sentir la veu del conferenciante parlant de sociología, de literatura ó de la guerra rus-japonesa.

—No está bé, per més que defensis ala tresillistas, l' sala de joch al costat del saló de cátedras.

—Tot aixó, á bon segur, no passará á la casa nova.

Y deixant el saló de tresillo y creuant per el de cátedras, ens en anarem á la *Biblioteca*.

—Tú ja sabs que la base de un *Ateneo* es la *Biblioteca*; donchs ara veurás la nostra; á la moderna, formada ab amplitud de miras, contépliala, demana llibres y quedarás satisfet.

SORPRESA

—¡Ah! Jo 'l creya á San Sebastián.

—¡Oh! Y jo á vosté á Biarritz.

—L' embusterol!... Y va assegurar-me que vindria á tres quarts...
Devia volguer dir á tres quarts de quinze.

—Aqueixa sala es espayosa, pero no hi trobo gent que estudihi, que escrigui, que lleigeixi.
—Donchs avuy hi ha afició, vaig respondreli.
Y era la veritat, puig unas vint personas s' hi trobavan.
—Aquí, segons veig, me digué després de haver visitat els dos salonets adjunts á la sala central, no hi venfu perque ab prou feina hi ha lloch per un centenar de personas; unas cinquants escrivint y altres tantas lleigint...

En aqueix instant un gros esvalot va parar la nostra conversa. El meu amich, admirat, va preguntarme:

—Y aquest escándol ¿qué es?

—Res: que á la *penya* de aquí al costat están de tertulia.

—Parlarán de l' assumpto Ferrán ó de la higiene barcelonina, ó del teatre catalá ó dels Estudis Universitaris Catalans...

—Res d' aixó: parlan de eleccions, del moviment catalanista; tots aquestos que aquí trobarás día y nit son polítichs d' última hora. Per ells lo castellá es dolent, tot lo de passat l' Ebro no val res, y han convertit aixó en un casino polítich. Aquí no s' estudia, aquí no s' treballa, aquí no s' donan conferencias; més ben dit, cap d' aqueixos baladrers estudia, ni treballa, ni dona cap conferencia. Son béns que seguexen al pastor, zeros que van darrera de la unitat... y la fan valer. ¡Quántas voltas haurías vist aquest passat hivern á n' en Font y Sagué, á l' Elías de Molins, á n' en Layret, á n' en Givanel, á n' en Carreras y Artal, á n' en Río y Urruti y á molts altres, malahint aqueix escándol que fan els *homens del pervindre!*

—Es llástima, perque allí abont hi ha soroll no s' pot escriure...

En aquest punt de la conversa estavam, quan va sentirse una música estrident y bastant molestosa: era l' orga del *Cinematógrafo Colón*.

—¿Qué es aixó?—m preguntá l' amich, verament sorprés.

—No t' alarmis, vaig dirli: es un inquilino que s' ha proposat acabar ab l' Ateeno. Quan estarém á la casa nova no passarà res d' aixó, ningú ens molestará.

—Y de llibres, ¿cóm esteu?

—Molt bé; aquí tens el catálech.

Va fuillejarlo y, fent un gesto de desagrado, 'm digué:

—Hi trobo á faltar molt y modern: Ferri y Lombroso referent á Antropología; Rozzi, Poirier, Rogues de Fursac y Padwysotsky, de Medicina; casi no tenfa res de literatura italiana; vos manca aquest gran monument que dedica en Menendez y Pelayo á Lope de Vega, la seva Autología de poetas lírics castellans, y molt referent á América.

—Donchs ab tot y aixó, 't tinch de dir que d' un quan temps ensá estém de enhorabona, per que s' ha adquirit molt y bó, catalá, castellá y extranjer, y crech jo que si deixan fer al que 's cuyda de provehir la Biblioteca, ans de poch anys será envejable y una de las millors de Barcelona en lo que á literatura moderna y especialment catalana, fá referencia.

—De Revistas y periódichs extranjers n' esteu ben servits, tenfu molt y bó.

En aquest moment, un altre escándol y fort picament de mans va interrompre la nostra conversa.

—Deuhen esser els d' avants, els ateneistas que saludan algún nou treball d'algú dels de la colla. El motiu de tot aquell entusiasme era perque un havia dit que 'n Lerroix, cansat de Barcelona, se'n anava per no tornar més, portantse com á secretaris á en Roca y Roca y á en Layret.

Pujarem al pis superior y á la *sala d' esgrima*, després va contemplar aquella sala de conversació, convertida alguna volta en cátedra, y després de haver vist tot el lloch 'm digué:

—No esteu mal; podríau estar pitjor...

—Creume, á la casa nova...

—Ja 'm figuro que res d' aixó passarà. Allí será Ateeno y no cassino; allí s' treballará de ferm, en catalá y en castellá, pera enlitzar á Catalunya; allí serán més freqüentats el saló d' actes y la Biblioteca; allí tindreu molt lluny del lloch reservat á estudi á aqueixos escandalosos que s' creuhen que tothom es com ells; y allí podeu, en ff, posar un lleterero á la porta, que digui:

ATENEO BARCELONÉS

No confóndrel ab la

«LLIGA REGIONALISTA»

J. VIDAL

L' ACTUALITAT PALPITANT

Al tranvía y al passeig,

á la plassa ó al safreig

y per tots quatre cantons,

igual de nit que de día

la mateixa lletania

sentireu d' exclamacions.

Se saludan dos amichs,

joves, vells, pobres ó rics...

y ab el sombrero á la má

y aixugantse la suhor,

parlan... ¿De qué han de parlar...?

—¡Reconxo, quina calor!

Se troban dugas femellas,

guapas, lletjas, joves, vellas,

de qualsevulga estament.

Y al punt mateix de trobarse,

avans ni de saludarse

parlan del temps igualment;

—¡Quina calitxa, vatú!

—No me 'n parli...! Tot me súa!

¡Quins días més enxobats...!

—Ab lo que apreta á las nits,

ó haurém de morir rostits...

—O haurém d' anar despullats!

—Filla, n' ha fet de calor

alguns estius...!—Deu n' hi dó!

Y més que aquest!—Cal... es engany!

Jo, ni l' any que vaig casarme

m' havia passat trobar-me

com m' hi trobat aquest any...!—

Y si heu d' escoltá á la gent,

en qualsevulga moment

y en qualsevulga ocasió,

no sentiu més qu' enginyosas

mil discussions calurosas

que fan arrencá en suhó.

L' efecte qu' aixó produheix,

—Té, mira, encare 'ns segueix...
—Potser es de la secreta, y 'ns pren per conspiradoras.

Dibuixos de F. Sardà

A FALTA DE PA...

—¡Está bé!... Tot el dia festejant ab aquest pajesot!...

—¿Donchs ab qui vol que festeji, mamá, si á la masia no hi ha ningú mes?

no sé com no 's reconeix
qu' es molt contrari, oposat...

Ab la calor y ab la sarna
passa que sols de parlarne
un ja se 'n sent atacat.

Succeeix com ab la criatura
que fa una entremaliadura
ó algún acte estrafalari:

El parlarne en sa presència
y més si 's fa ab complacència
es excitarla á tornarhi.

Alguns autors incipients,
carregats de bons intents,
per produir un estat frescal
han escrit alguns preceptes...
Més ¡ay! que com més receptas
més s' empitjora 'l malalt.

Jo crech que sempre val més
y costa menos dinés
deixar de morirse un,
que ressucitá al ters día;
evitá una pulmonfa
que curá un cos ja difunt.

Per lo tant, en tot l' estiu,
el qui tinga 'l genit viu
no discuti llealment.
Perque fora una imprudència
discutir d' art ó de ciència
massa *acoloradament*.

Si á un teatro estrenan *La Nena*
y aquesta obra que s' estrena

es d' un amich enginyós,
podém el concurs prestarli;
pro abstenintnos de donarli
cap aplauso *xardorós*.

¿Que á un altre posan *La Poma?*
Sols s' hi pot aná á fer broma
y á riure per las butacas.

Perque l' obra es tah valenta
que diuhen qu' hasta *acalenta*
l' asiento de las butacas.

Res de pensaments genials
ni de costums patriarcales!
Que ab aquest temps no 's concilia
el calor de las *ideyas*,
ni el *foch* de las *Doro teyas*,
ni 'l *caliu* de la familia.

Res tampoch d' ayguas... *ardents*.
ni panyos, si son *calents*,
ni paraulas en *caló*.
Y apaguém en absolut
l' *ardor* de la joventut
y el *flam* de l' *Inspiració*.

Y si encare aixís trobessin
que nostres cosos tinguessin
excés de temperatura,
hi ha un medi heróich, que no enganya:
Contemplá 'l govern d' Espanya...
¿Pot darse major *frescura?*

PEP LLAUNÉ

TÍVOLI

Quan jo 'ls ho vaig dir que tindríam *Allotjats* per dies... Aquests personatjes fan com la majoria dels forasters que baixan a Barcelona. S'hi troban tant bé, sobre tot quan estan ben allotjats que després l' *anfitrió* no 'ls pot treure ni ab fums de sabaçots.

Al popular *vaudeville* s'hi ha anyadit el no menes conegut passillo còmic *Barcelona al dia* que tant d'èxit alcançà al estrenarse en l'anterior temporada de *Novedats*.

Finalisa l'espectacle un gran ball de figures en el que hi pren part la notable parella Scardovi de Vicentí

L'èxit que obté aquest número es cada nit creixent, de lo qual ens n'alegrém moltíssim.

NOU

S'ha estrenat ab gran èxit *Marujilla*, obra del género xich, que diuen qu' es de lo mes passador i decent que d'un temps a aquesta part se 'na dona en aquella barriada.

Ho celebros pel Paralelo en general, ja que segons notícias (y no de la agencia Havas) sembla que aquell apogeo del Montmartre barceloní va molt de baixa y son molts els espectacles que estan a punt de fer l'apoteosis final.

BOSQUE (*La Fontana*)

Ab molt gust els parlaría de lo bé que la célebre diva Maria Giudice canta això de *L' Africana*; y els diría que dignament secundada per l' Utor, la Homs y en Gil Rey forman un quadro de primer ordre digne del nostre primer teatro.

Tot això els diría si el dimars últim un servidor de vostés hagués pogut penetrar en el *Bosque*, absolutament atapatit d'espectadors que van tenir el bon gust de aprofitar la ocasió de sentir una gran ópera interpretada per notabilíssims artistes boy disfrutant de una temperatura relativament fresca, com no la disfruta cap més teatro del plá de Barcelona.

ARENAS DE BARCELONA

Unicament aquest se salva també de posar ventiladors a la platesa.

Durant la última vuytada s'han representat las óperas *La Dannazione di Faust*, *Carmen*, *Glí Ugonotti*, y totas han obtingut aceptació, donchs tan els cantants com la orquesta... com els de las carresses y gasseosas s'esmeran en servir bé al públich.

Está anunciat pera aquesta senmana el popular ball *Coppelia* que pensa la empresa presentar ab tot el gasto que la obra requereix.

Bona pensada, y bona sort!

N. N. N.

Cantars marítims

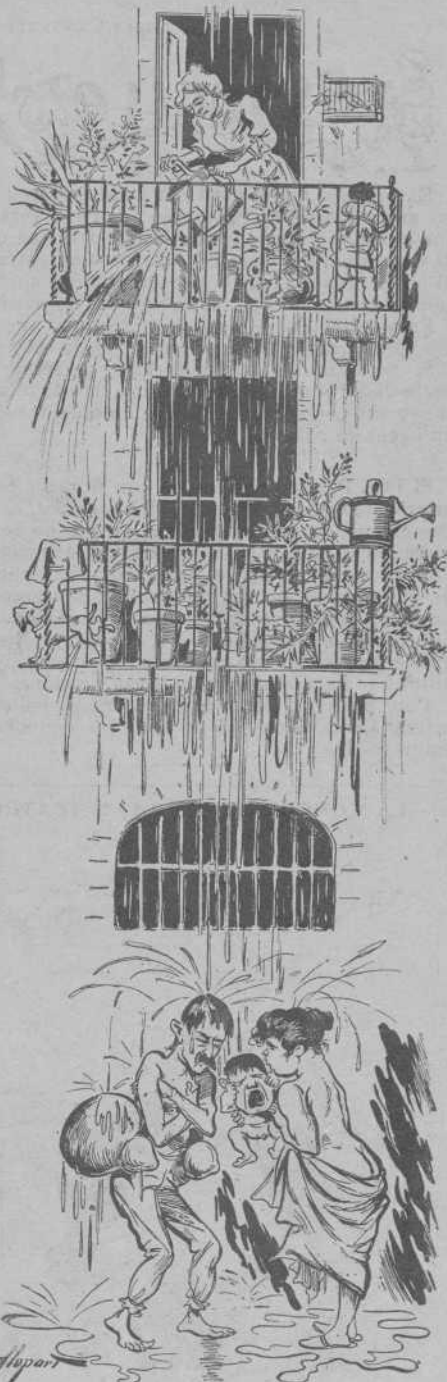
Quan ta mare 's posa a riure
la vritat me fa fereza;
me sembla com si vejés
fer presa a una tintorera.

Quan vas pujá a bordo ayrosa:
¡Ay! al passar l' Equador
—va dí 'l capitá mirante—
estarem entre dos focs.

Ja fa molt temps que 'l Pacífich
díu que ho era en reslilat,
pro 'l va mal mirá una sogra
y ¡mireu com s' ha tornat!

Avants, al dirte Conxita
t'estimava ab frenesí
y ara vols que... ¡pobre conxa
que la perla li ha fugit!

LA VIDA PRACTICA

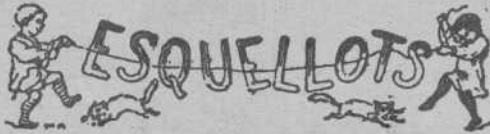

Quan l'aygua escasseja,
cal aprofitaria.

¡Quina nit de goig terrible!
Brandava 'l barco furient
y jo per primera volta
vaig gozar del amor teu.

¿Que s' ha fet de nostre amor?
¿Da nostre felicitat?
No 'ls busquis. Son en 'quell punt
hont s' abressan cel y mar.

FÉLIX CANTIMPLÓ

En principi ha fet molt bé l'arcalde Bosch posant
má en la qüestió de las brigadas. Pero será precis
que obri ab la major imparcialitat, y qu' en una mi-
da encaminada á restablir l'ordre administratiu, no
hi pugui veure ningú 'l propòsit de fer buyts pera
omplirlos ell, satisfent compromisos de partit.

Perque llavoras ja no sería veritat que hagués dei-
xat, com digué, la política á las portas de la Casa gran.

Si vol tenir una gran autoritat y meréixer el res-
pecte de tothom, fassi tot lo contrari de lo que feu
el seu antecessor, que més que un arcalde semblava
un agent de colocacions.

Si 'l Sr. Bosch se coloca en una situació ben des-
interessada podrá fer la tría del personal, enviant á
passeig sense contemplacions al que no serveix y
sostenint al que treballa y es de utilitat reconeguda.
Podrá també corretgir el desordre que implica el fet
de que 'ls que haurían de manejar una escombra ó
un picot, manejin la ploma en una oficina. Podrá,
per fi, regularisar els serveys, procurant que aquell
que 'ls presta cobri lo que li correspongui en confor-
mitat á la naturalesa de las sevas funcions.

Pero no perdi de vista que pera garbellar bé lo
primer que 's necessita es tenir las mans ben des-
embrassadas.

LA CONCURRENCIA DELS TEATROS

Els únichs que hi van: l' empressari y 'ls acomodadors.

UN QUE HA ANAT A FORA PER ESTAR BEN FRESCH

—Si á Barcelona 'm veyan suar d' aquest modo, ¡cóm
se 'n riurían de mí!

El general Fuentes se va *civilisant*... Vull dir que
en l'exercici del seu càrrech se despulla de la rigidés
militar: se fa cada día més home *civil*.

Ja fins té confianças ab els noys de la premsa
que 'l visitan diariament.

Li preguntaren l'altre día si 'ls fusionistas presen-
tarian candidats per Barcelona, y ell va respondre:

—¿Y quién hará el milagro?

De manera que no ja 'l triomf, sino la mera pre-
sentació de candidats fusionistas se considera cosa
sobrehumana, obra de miracle.

Sobre aquest particular jo tinch un conegut que
tal vegada 'l podría treure d' apuros, perque es evi-
dent que de *miracles* ne sab fer.

Els més incréduls, els més impíos ho han de reco-
néixer cada vegada que 'l venhen rodejat dels seus
fills, que son la friolera de set... sens perjudici dels
que anirán venint, perque 'l meu conegut encare es
jove.

Se diu *Miracle* d' apellido... y está clar, cada fill
que li naix es un nou *Miracle* que posa al món.

¿Quí negará, donchs, que aquest subjecte fa *mi-
racles*?

Llegeixo:

«Una de las personalidades más prestigiosas del
campo catalanista, D. Jaime Carner, se niega en ab-
soluto á formar parte de la candidatura de la *Lliga
regionalista* para diputados á Cortes.»

Y molt bé que fa, per dos motius.

El primer, perquè tampoch sortiria elegit.

Y l' segón, perquè pel mer fet d' incloure'l en candidatura quedaria obligat als alets de la Lliga... y vaja qu' en la comedia qu' están representant uns y altres es un paper molt trist el paper de D. Jaume el Conquistat.

Al Sr. Fabra y Ledesma, que volia ser alcalde de Barcelona, sembla que l' han nomenat jutje municipal d' un dels districtes de la ciutat.

El Sr. Fabra y Ledesma es un novillo de la ganaderia fusionista, que ab una vara 'n té pron.

Y pera ferlo content, ja que no han pogut donarli la d' alcalde, li donarán la de jutje.

¡Y ala, al corral desseguida, que allí trobará ben plena la menjadora!

Parla l' insigne Morató (a) Llonguet, desde las columnas de *La Perdiu*:

«Aixís com se fa música catalana y art catalá y escolas catalana», s' ha de fer teatre catalá. Se li ha de fer entrar al teatre en aquest gloriós moviment de cultura que reforma y vivifica todas las brancas del arbre de la patria, perquè l' no ferho representa la pèrdua d' una energia, d' una forsa qu' en tots temps pot ser de gran utilitat pera la nostra terra.

Y cal tenir present que d' aquesta pèrdua, motivada en la indiferencia de tot, poden aprofitarse'n... ¿qué dich? se'n aprofitan els enemics de Catalunya, com s' aprofitan, per exemple, uns anomenats coros d' en Clavé, pera propagar ideas falsas respecte al veritable esperit reivindicador que sura arreu.»

¡Pobre Llonguet!.. ¡Y qué mal pastat, y qué mal cuyt, y qué tou!

Es á dir que l' obra d' en Clavé, tan vigorosa, tan forta, tan fondatament arrelada en las entranyas del poble catalá, al expandirse y ser acullida triomfalment per tot Espanya, serveix sols pera propagar ideas falsas respecte al veritable esperit reivindicador que sura arreu!..

¡Y que ha de surar, cap de surul!

Ha fet més per Catalunya l' immortal Clavé, ab un sol dels seus coros, que no farán may tots els sega-

dors plegats ab els seus antipáticos, odiosos y repugnants exclusivismes, que ja no respectan res, ni las glorias de Catalunya més preclaras y universalment reconegudas.

La senmana passada morí D. Víctor Font, actuari del districte de la Universitat, y persona molt coneguda y apreciada en Barcelona.

Anys enrera tingué á son càrrech l' empresa de la Plasa de Toros, treballant ab una fortuna extraordinaria.

—Es un home de sort—me deya l' malaguanyat Rossendo Arús, que no faltava may á cap corrida.

Y pera confirmar la seva apreciació contava la següent anècdota:

En Font, fill d' una familia molt modesta, seguía ab penas y traballs la seva carrera, havent arribat aixís á la edat de la quinta, de manera que no li quedava més recurs que interrompre'ls seus estudis pera anar al servey.

Un día passant preocupat, cap baix, pel carrer de Fernando, vejé brillar un objecte sobre l' empedrat: s' ajupí á cullirlo: era mitja pesseta. Alguns passos més enllá troba un venedor de bitllets, n' hi compra un dels Empedrats... y tragué la grossa. Siscents duros, que li serviren pera redimirse, y encare li quedá un pico respectable que no li vingué gens malament.

—Desenganya't—afegía l' Arús—d' homes de sort com ell no 'n trobarás un altre.

Crónica trista.

Diumenge morí en aquesta ciutat, jove encare, el conegut escriptor y antich col·laborador de LA ESQUELLA, D. Joseph Rosselló.

Observador agut, laboriós y modest, sos traballs, lo mateix en vers qu' en prosa, eran sempre fàcils y respiravan un humorisme de bon género que li havia guanyat no pochs admiradors.

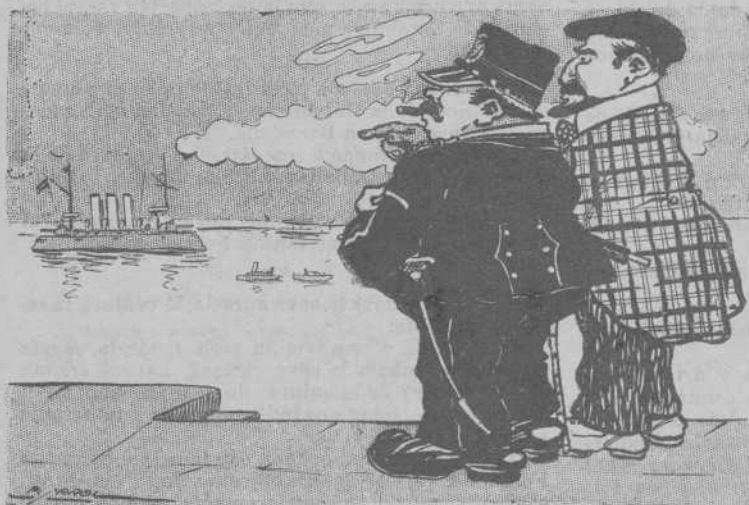
Descansi en pau nostre bon amic y rebi sa apreciable familia la expressió del nostre condol.

MODELO D' ELEGANCIA

—¿No veus qui 't saluda?... El fill de 'n Magi.
—No me 'n adonava. ¡Quin jove mes fill!

AL PORT

MUNICIPAL:—El "Carlos V" es el primer barco de guerra d' Espanya.
CARCA:—¿Y 'l Carlos VII?
MUNICIPAL:—La primera carraca del món.

Dimars al vespre varem perdre un altre antich company y estimat colaborador de LA ESQUELLA.

El poeta festiu Antón Cortina y Rivera morí casi repentinament á Hospitalet de Llobregat, d' hont era fill. Jove encare, possehia envejables qualitats pera 'l cultiu de la poesia lírica, havent produhit algunas composicions de diversos géneros y de no escás mérit literari.

Enviém á sa desconsolada familia el més sentit pésam per tan irreparable pérdua.

Encare 'ls automòvils continúan circulant per Barcelona, rodant ab furia boja, devorant kilòmetros... y sense ostentar el número de registre, qu' es l' única garantía de que haurán de pagar el dany que produheixin.

O si per un acás l' ostentan, las xifras son tan petites, que no hi ha medi d' oviarlas, ni mirantlas ab una ullera de llarga-vista.

Després de lo ocorregut, fa alguns días, en la carretera de la Diputació, aquesta tolerancia resulta verdaderament intolerable.

***

Y á propòsit d' aquesta mena de vehículs.

Llegeixo en un periódich de París que allí están á punt d' utilitzarlos d' una manera altament profitosa. Se tracta d' unas máquinas escombradoras automòvils que, de bon matí, quan ningú circula, deixarán, en pocas horas, netas com una patena las vías de la capital.

À París, á lo menos podrán dir:—No hi ha mal que per be no vingui.

Ara que 'l Sr. Lluch es fora de l' Ajuntament, valdria la pena que 'ls regidors, agrahits á la esplendi dels ápats de que 'ls va fer participar durant el seu pas per l' Arcaldia, li tributessin una mostra pública de consideració.

Al efecte, res més apropòsit que crear un' ordre genuinament municipal, ab la seva condecoració corresponent.

L' ordre podria titularse: del Bon Devallant.

Y la condecoració hauria de consistir en una cu-

llera y una forquilla en forma de creu, pera penjàrsela, no á la solapa com las demés insignias, sino sobre l' estómach.

¿Qui més digne que l' ex-arcaldé Lluch, de ser el primer en ostentarla?

Xascarrillo de postres:

En una recepció ahont hi ha bufet.

—¿Cóm se diu:—pregunta un jove—portim un sandwich ó una sandwich?

—Veli aquí una cosa que no ho sé—li respón un senyor de molta panxa—perque jo sempre que 'n demano, dich:—Portim tres sandwiches.

EPÍGRAMAS

—Mossén Pau, aquí li porto el recibo...

—¿De qué es?

—D' aquell S. Pere... ¿recorda?.. que li vam fe 'l passat mes...

—¿Y aixó 'm fa dur l' escultor?..

¿Aixís falta á lo tractat?..

Jo que 'm fes li vareig dir

un Sant Pere... Regalat...

—¿Alzate, gandul, borracho!..

—No m' insulti. ¿Qué no veu?..

—No bebo, y al cuartelillo

vas conmigo...

—¡Cóm hi há Deu!..

¡Jo soch un treballador!..

Faig de limpia-botas... si...

—Eso, noy, no te lo niego...

que... limpias botas... de vi.

J. MORET DE GRACIA

Torna un pescador de canya de la escullera del Port, ahont ha passat tot el sant día entregat á la seva diversió favorita.

La seva dona li pregunta ab molt interés:

—¿Qué has pescat, noy?

Y ell, després de fer un estrepitós estornut, li respón:

—¿Qué vols que haja pescat! Un refredat de nas.

Un bon home jau al llit, víctima d' una gravíssima malaltia. La seva muller, veientlo agravarse per moments, no fa més que plorar.

Y 'l malalt li diu:

—Vaja, dona, no ploris. ¿Que no recordas que 'l metje ha dit que no 'm convenen las humitats?

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Rusia contemporánea

ESTUDIOS ACERCA DE SU SITUACIÓN ACTUAL

POR

JULIAN JUDERIAS

Agregado al consulado de España en Odessa (Rusia)

Un tomo en 8.º, Ptas. 2'50

CUADERNO 6.º — Segunda serie

DE

Barcelona á la vista

APARECERÁ EN BREVE

Van publicados los

Cuadernos 1.º, 2.º, 3.º, 4.º y 5.º

30 céntimos

Fuera de Barcelona, 35

ORACIONES

PER

Santiago Rusiñol

Preu 1 pesseta

EDICIÓ POPULAR

ARTES

INDUSTRIALES

POR

H. Giner de los Ríos

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

NOVEDAD

Colección Diamante

TOMO 96

CHAPUQUERIAS

Juan Pérez Zúñiga

Un tomo, Ptas. 0'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EN UN BAR

Nota parisenca

- ¿No 'n pren vosté, Carlitos?
 —No: aixó de la palla... no sé qué 'm fa.
 —¡Pero, criatura, si la palla no ha de menjársela!